

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 18.10.2004 61. vuosikerta Numero 3 Sivu 3

Suomen lypsykarjatilat EU-vertailussa

Olli Rantala ja Jukka Tauriainen, MTT

Suomen lypsykarjatilat kestävät vertailun Ruotsin, Saksan, Tanskan ja Itävallan lypsykarjatilojen kanssa. Tämä selviää vuoden 2002 FADN-aineiston tuloksista. Vertailua kuitenkin vaikeuttavat maiden väliset yritys- ja tuotantorakenteiden erot.

Euroopan unionin maatalouden kirjanpidon tietoverkko, FADN, tuottaa yrityskohtaista tietoa maa- ja puutarhataloudesta. Järjestelmään kerätään vuosittain tiedot noin 80 000 tilalta, jotka edustavat noin 5 miljoonaa maatilaa 25 jäsenmaassa. Suomen tiedot järjestelmään toimitetaan MTT Taloustutkimuksen ylläpitämästä kannattavuuskirjanpidosta.

Yhdenmukainen järjestelmä

Maatalouden rakenne, yritys muodot, tuotantomenetelmät sekä kirjanpidon ja tietojen keruun toimintakulttuurit vaihtelevat eri maissa. Järjestelmään kerättävät tiedot ja laskentamenetelmät on kuitenkin yhdenmukaistettu EU:n lainsäädännöllä ja käsittelyohjeilla. Tämä on välttämätöntä, koska EU:n jäsenmaissa ei ole muuta yhtenäistä maatilayrityksiä koskevaa kirjanpito normistoa. FADN on ainoa yritystason aineisto, joka on harmonisoitu ja jonka tulokset ovat ainakin teknisesti vertailukelpoisia eri maiden välillä.

Tilarakenne erilainen

Tilat ovat näissä maissa kooltaan hyvin erilaisia. Maitotilojen taloudellinen koko (ESU), joka on tilan eläinmääriin ja viljelykasvien aloihin ja normikatteisiin perustuva tilakoon mittari, on pienin Itävallassa, 18 ESUa ja suurin Tanskassa, 108 ESUa. Suomen maitotilojen keskikoko on 48 ESUa. Tanskan maitotiloista yli 40 % on suurimmassa kokoluokassa eli yli 100 ESUa, johon Suomen tiloista yltää vain 5 %. Ruotsin maitotilojen taloudellinen koko, samoin kuin peltoala ja eläinmäärä, ovat lähes kaksi kertaa suurempia kuin Suomen tilojen.

Maitotilojen rakenne on vertailumaissa erilainen myös kokoluokkien sisällä. Kokoluokassa 40 - 100 ESUa Suomen maitotiloilla on 40 eläinyksikköä. Sen sijaan Tanskassa ja Saksassa vastaavassa kokoluokassa on lähes 90 eläinyksikköä, vaikka tilojen keskimääräinen peltoala on lähes sama. Erikokoisten tilojen talouden tunnuslukujen

vertailukelpoisuutta voidaan kuitenkin parantaa suhteuttamalla tulokset taloudelliseen kokoon.

Tuloskäsitteet tutuiksi

Maatalouden nettoarvonlisäys ja maataloustulo ovat FADN:ssa keskeiset tulosta osoittavat tunnusluvut. Nettoarvonlisäys saadaan vähentämällä kokonaistuotoista muut kuin kiinteistä resursseista eli työstä, maasta ja pääomasta aiheutuvat kustannukset. Nettoarvonlisäys jää siten korvaukseksi näiden resurssien käytöstä.

Suomen maitotiloilla nettoarvonlisäys on keskimäärin 36 900 euroa tilaa ja 780 euroa ESUa kohti. Nettoarvonlisäyksessä ovat tuet mukana, mikä nostaa Suomen vertailussa Tanskan ja Saksan tasolle. Itävallassa se on peräti 1 800 euroa ja Ruotsissa vain 450 euroa ESUa kohti.

Maataloustulo saadaan, kun nettoarvonlisäyksestä vähennetään vieraiden resurssien käytöstä aiheutuneet kustannukset eli palkat, vuokrat ja korot sekä lisätään tähän investointituet. Maataloustulo jää korvaukseksi yrittäjäperheen omalle työlle ja omalle pääomalle. Näistä aiheutuvia kustannuksia ei kuitenkaan lasketa, joten ei tiedetä, miten suuri maataloustulo on suhteessa näihin kustannuksiin.

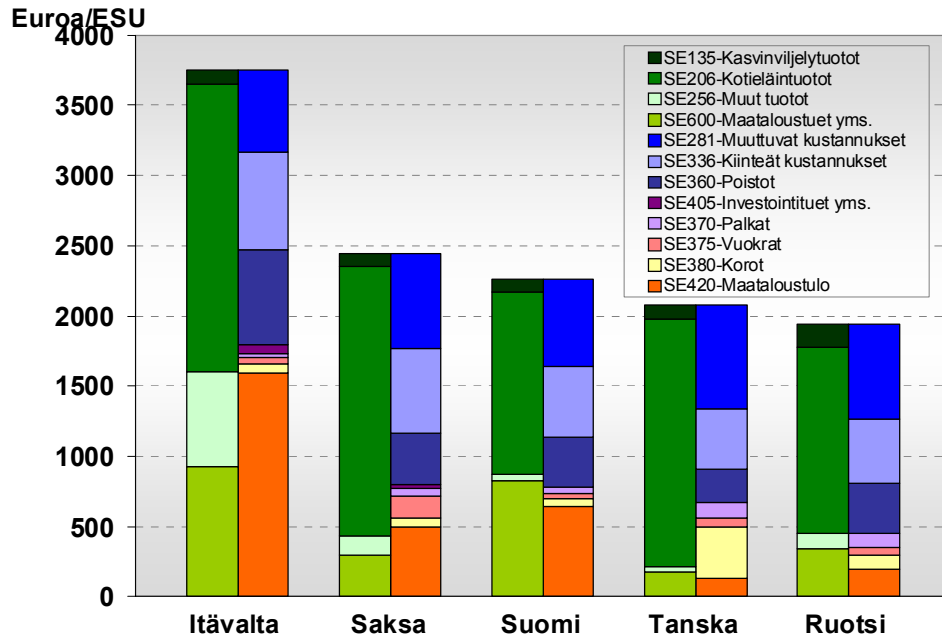
Maataloustulo on Suomessa vertailumaita suurempi, keskimäärin 30 600 euroa tilaa ja 640 euroa ESUa kohti. Itävalta on tässä vertailussa omassa luokassaan, 1 600 euroa ESUa kohti. Ruotsissa ja Tanskassa maataloustuloa jää kokoyksikköä kohti alle 200 euroa. Tanskan maitotiloilla vieraiden resurssien kustannuksiin menee noin 80 % nettoarvonlisäyksestä, kun Suomessa vastaava luku on vain 17 %.

Suomen maitotilojen myyntitulot eivät kata edes muuttuvia ja kiinteitä kuluja ja poistoja. Kun tuet otetaan mukaan, tuotoista riittää myös vieraiden resurssien kustannuksiin. Tästä huolimatta yrittäjäperheen omille resursseille ei saada maitotiloilla tavoiteltua korvausta. Suomessa maidontuotanto nojaa vankasti yrittäjäperheen omien resurssien käyttöön. 20 lehmän keskiarvotilalla 30 600 euron maataloustuloon on tarvittu 4 659 työtuntia, josta omaa työtä on 94 %. Omaa pääomaa on 19 5000 euroa eli 77 % koko pääomasta.

Kumpikaan edellä mainittu tuloskäsite ei valitettavasti anna riittävää pohjaa oman ja vieraan pääoman käytöltään erilaisten maatalousyritysten vertailuihin. FADN on suunniteltu perinteisten perheviljelmien tulojen mittaamista varten eikä siihen ole kehitetty kannattavuuden tunnuslukuja. Parempi vertailukelpoisuus saataisiin kannattavuuskäsitteillä, joissa myös yrittäjäperheen omien resurssien käytöstä aiheutuneet kustannukset on otettu huomioon.

Lue aiheesta lisää:
forum.europa.eu.int/Public/irc/agri/rica/library
europa.eu.int/comm/agriculture/rica/dwh/index_en.cfm
www.mtt.fi/mttl/kirjanpitotilat.html

Lisätietoja: olli.rantala@mtt.fi
 puh. (09) 5608 6294

Viiden EU-maan lypsykarjatilojen tuotto- ja kustannuserittely sekä maataloustulo vuoden 2002 FADN-tuloksista.